

Manfred Kyber elbeszélései

Fordította: Palásti László

TARTALOM

Az éhenkórász-király

A Halál és a kisleány

Megemlékezés

Az éhenkórász-király

Indiai mese

Mindenkire vár valahol a Messzeség Királynője...

Csak rajtunk múlik, hogy mosolyogni, vagy sírni fog a viszontlátáskor...

Nem mindegy...

Mantaó születése a lótuszvirágban

Egy történetet szeretnék elmesélni nektek Mantaóról, az éhenkórász-királyról. El szeretném mesélni, hogyan született meg egy lótuszvirág kelyhében, mikor az éj kiterítette csillagszőnyegét India szent földje fölé. Sok-sokezer éve ennek, és ha én ezt mondom, ti úgy is fogjátok találni, hogy sok-sokezer év hosszú idő. Nem jól gondoljátok. Sok-sok ezer év egészen rövidke idő csak, voltaképpen szinte semmi... Sok-sok ezer éve - és mégis, mintha csak ma történt volna, hogy Mantaó, az éhenkórász-király megszületett egy lótuszvirágban. Csak képzeljétek el, hogy ti ülnétek ott, beborítanak a kecses, hűvös virágszirmok és a tágranyitott kehelybe bepislantanának a csillagok. A lótusz kelyhe csodakehely, ne feledjétek el - és most ez a csodálatos kehely elkezd veletek körbe forogni. Először csak lassan fordul, aztán gyorsabban és mind gyorsabban - mintha a csillagok is körülötte forognának és végtelen sorban színes képek húznának tova mellettetek, képek a szellemek, emberek és állatok életéről, a növények növekedéséről és a drágakövek szikrázó fényéről. Végtelen életek, furcsán egymásba fonódva és finom szálakkal kapcsolódva hozzátok, mintha egymáshoz tartoznátok - és mégis elválva töletek, hiszen ti a lótuszvirág ölében hintáztok és időtlenné vált szemekkel bámuljátok mindezt. Látjátok, - gondoljatok csak bele - mivé vált a sok-sok ezer év? Múlt, jelen és jövő csendesen, észrevehetetlenül mennek át egymásba és úgy érzitek, mintha csak ma történt volna, hogy Mantaó, az éhenkórász-király megszületett egy lótuszvirágban.

Gondoljátok azt, hogy ma volt. Az éj kiterítette csillagszőnyegét India szent földje fölé, és a csillagok szőnyegén lassan és ünnepélyesen egy angyal lépdelt lefelé a Földre, és ez az angyal Mantaó kicsi lelkét hordozta karjaiban, hogy óvatosan és szeretetteljesen a lótuszvirág kelyhébe helyezze. Amikor azt mondom, hogy „Mantaó kicsi lelkét hordozta”, akkor ne gondoljátok, hogy Mantaónak valami érzelmi mélységekben szegény és szellemi erők híjával való kis lelke lett volna. Mantaó, az éhenkórász-király lelke nagy volt, gazdag és erős, és amikor ott fenn, a csillagok fölött meglepette szárnyait, akkor az úgy hangzott, mint amikor a harangok ünnepre szólítanak. De hát mégis csak emberi lélek volt - és tudjátok, amikor egy angyal (mert minden emberi lélek kap egyet örözü) a reábízott lelket a csillagok fölötti világból erre a világra hozza, akkor az ember lelke gyengévé és fáradtá válik, mint egy kisgyerek, mert hosszú az út és sok időbe telik, míg az emberi lélek a Földhöz - az idegen, inkább tuskét, mint rózsát termő talajhoz szokik. Mindannyian ismeritek ezt, hiszen mindannyian megszülettetek a Földön és angyalotok hozott le a csillagszőnyegen, még ha el is felejtettétek... de biztos fogtok emlékezni rá, ha körülírom nektek. Ez olyan, mintha egyszerre nehezzé válna valaki, mintha szárnya

lett volna - suhogó, igazi szárnya - és azt valaki elvenné, úgyhogy nem is tudja az ember, hogyan mozogjon. Mintha a levegő sűrűvé és zavarossá válna, s nem látnánk és hallanánk jól benne a dolgokat, ezért mindent újra, előről meg kellene tanulnunk - újra megtanulni lélegezni és megtanulni élni, de lassabban, nehezebben, vontatottabban. Olyan ez, mint egy vastag ruha, amit az ember felhúzott, a kecses végtagok mintha vattába lennének burkolva és az ember fáradt. Fáradt és kába. De a lótuszvirág forog, mind és mind gyorsabban, hogy egész beleszédül az ember - és sok finom szál szövődik a virág kelyhétől arra a földre, ahol élnünk kell, és ahol több tüske terem, mint rózsa. A szálak mind szilárdabban és szilárdabban megtapadnak és az ember egyszerre világosan megérti, hogy azokat először mind el kell oldania hosszú, fáradtságos munkával, mielőtt újra felszárnálhat a fényes messzeségbe, ahonnan érkezett - a csillagokon túli világba. Ugye, emlékeztek most már, és azt is értitek, miért volt Mantaó lelke olyan kicsi, mintha az angyal egy kisdedet hozott volna a karján.

Csendesen és óvatosan helyezte az angyal Mantaó lelkét a lótuszvirág kelyhébe. Szomorúnak és komolynak látszott eközben, hiszen tudta, hogy most búcsúzik el tőle, még ha láthatatlanul mindig körülötte is marad, és azt is tudta, hogy Mantaó, az éhenkórász-király nehéz és magányos utat fog bejárni, mielőtt visszatalál a csillagok fölötti világba. Nem könnyű az angyalok útja, mikor a gondjaikra bízott lelket a Földre kísérik, különösen, ha az egy nagy és erős lélek, akihez mások is kapcsolódnak - olyan lélek, aki az utat nem saját magáért, hanem másokért is járja, és akinek pajzsot kell tartania minden lélegző fölé. A feladat szebbik része ezt a lelket ismét az otthon küszöbén fogadni, mikor megtér a csillagok fölötti világba.

„A Magasztos áldása kísérjen utadon”, mondta az angyal, „és azoknak is legyen áldott az útjuk, akikért menni fogsz; embereké, állatoké és minden élőé. Ügyelni fogok a dolgok láncolatára, követni fogom életed szálait és Bráhma csillagát tartom majd föléd - amint a templomban, úgy a csatorna mocskában is. Eképp mindig veled leszek, de ez mégiscsak elválás, mert bár az ég is összefonódik a Földdel, ám el is különülnek egymástól. Most búcsúzom tőled. Nehéz lesz az út, amit be kell járnod - nem mindennap érkeznek ilyen lelkek a lótusz kelyhébe. Te leszel az éhenkórász-király és nagyon, nagyon szomorú leszel, mikor ezt felfogod, és mégis; nagyon boldog is leszel, mert utad olyan ösvény, ahol a dolgok átmennek egymásba. A Magasztos áldja meg utad. Minden más ösvénynél jobban kell utadnak a Magasztos áldása, mert ez az út az éhenkórász-király útja.”

A lótuszvirág forgott, egyre csak forgott. Számtalan szál vált ki belőle és tapadt meg szilárdan a Föld talaján, ahol több tövis terem, mint rózsa, és ahol Mantaónak be kell járnia útját.

Azután az angyal meghajolt és búcsút vett Mantaótól, az éhenkórász-királytól.

A sok szál egyike, ami a lótuszvirág és a Föld között feszült, a szüleihez húzta Mantaót. Szegény emberek voltak, és a páriák megvetett osztályába tartoztak, de Mantaó anyja meg volt győződve róla, hogy királyfit szült.

„Amikor ezt a fiút szültem”, szólt emberéhez, „olyan érzésem volt, mintha lótuszvirágokat látnék, amiknek kelyheibe angyalok ültetik a gyerekek lelkét. Úgy éreztem, hogy ennek a gyerekek a lótuszvirága nagyobb és szebb, mint a többi gyermeklélek virága. Királyfit szültem.”

„Minden anya ezt gondolja”, nevetett a férje, „de én nem vagyok király és te pária vagy. Talán valami csepűrágó lesz egy király udvarában.”

Nemsokára a pestis jött el a kis faluba, ahol Mantaó szülei éltek. Borzasztó vendég volt. Csontvázszerű, magas, sovány alakja ugráló léptekkel vonult végig az utcákon és trillázó furulyájával halotti táncra szólította az embereket. Mindenki elrejtőzött előle, mert akire ránézett üres szemgödreiből, annak követnie kellett, míg csak el nem esett holtan. Nem

mindenkire nézett rá, mert ő is a Magasztos küldöttje, és csak arra tekint, akire szabad. De mikor már túl sok embernek kellett követnie, összegyűltek a megmaradottak, elhagyták a falut és kimentek az országútra, messze-messze, soknap járóföldre, hogy egy falut találjanak, melynek utcáin nem táncol a pestis. Ez utolsók között voltak Mantaó szülei is. A férfi egy kis kék kocsin tolt maga előtt kevéske cókókjukat, az asszony meg a gyereket cipelte a karján - akit királyfinak gondolt. Ám a pestis utánuk táncolt. Először a férfit szólította, és az addig követte, míg élettelenül el nem terült. Akkor az asszony otthagyta a kocsit és egyedül ment tovább a gyerekekkel. Másnap ránézett a pestis, és ő leült az árokpartra, hogy meghaljon. Még egyszer magához szorította gyermekét és kérte a többieket; vennék magukhoz és gondoskodnának róla, de mind félt a pestistől és az általa megjelölt asszonytól, ezért egyedül hagyták a haldoklót, karjaiban a gyerekekkel.

Akkor a szegény asszony könyörögve nyújtotta ki karját a pestis felé és kérte: „Ne foszd meg a gyermeket tőlem, hisz’ nélkülem éhen hal. Hagyjál élnem.”

A pestis egyszerre csak megváltozott. Már nem aszott, magas csontváz volt, üres szemgödörrel. Barátságosan hajolt le az árokban fekvő asszonyhoz.

„Azt nem tehetem”, mondta szomorúan, „hívnom kell, ahogy megparancsolták. De a fiad nem fog éhen halni, és még megélheted, hogy valaki karjába adod. Azután viszont hívni foglak, de olyan gyengéden, ahogy még soha senkit nem szólítottam.”

Ezzel a pestis békével, szeretettel meghajta fejét magára hagyta. Látjátok, az életnek is, és a halálnak is gyakran többféle arca van; a pestis könyörületesebb volt, mint az emberek. Amikor az asszony legközelebb felpillantott, azon a helyen, ahol a pestis állott, egy öregembert pillantott meg a kolduló szerzetesek szegényes öltözkéiben, és olyasféle hegyes sapkával a fején, amit a tibeti lámák viselnek.

„Add nekem a gyermeket”, mondta az öreg, „elviszem magammal hazámba, Tibet szent hegyei közé, és a Magasztos minden bölcsességével felnevelem.”

Az asszony odaadta neki a gyermeket.

„Ez a gyerek egy királyfi.” mondta.

„Tudom”, szólta a tibeti öregember.

„Hát, ha tudod, akkor szívesen neked adom a gyermeket”, mondta az asszony, „házunk jó istenségei vigyázzanak rá. Házunk elhagyatottá vált, de barátságos kis istenek éltek benne, akik biztos eljöttek velünk, és most a gyermek mellé állnak.”

„Nem látod, hogy hatalmas, gyönyörű angyal áll a gyermeked mellett?” kérdezte a tibeti.

Ám az asszony lecsukta szemét, és nem lélegzett immár. A pestis - ahogy megígérte - elszólította, de olyan gyöngéden, mint még soha senkit sem hívott.

Az öregember a karjára vette a gyermeket és óvatosan, ahogy csak egy anya tenné, elvitte magával elhagyatott hazájába, Tibet szent hegyei közé. Napokon, éjszakákon át vándoroltak, és mellettük ment az angyal, aki a gyermek lelkét a csillagokon túli világból a lótuszvirágba plántálta.

...és a tibeti öreg, meg az angyal beszélgettek egymással Mantaóról, az éhenkórász-királyról...

A Messzeség Királynője

Mármost képzeljétek el, hogy sok évet leéltetek az öregemberrel és Mantaóval a tibeti fennsíkon, amit csak ritkán érint emberi láb. Durva, kietlen világ az - hó s jég birodalma, és vad szelek éneklik panaszos dalaikat a szakadékokban. A két ember kis kunyhójába azonban nem tekintett be másnak a szeme, mint a napé, a holdé és a csillagoké, és ők nem láttak egyéb vendéget maguk körül, mint a vadon állatait, akik Mantaó fiatalkori játszótársai voltak. A hegyikecskék adták a tejüket, vadméhek a mézüket - testvériségből és Bráhma áldásáért. Embereket nem ismert meg Mantaó, de a tibeti öregember bevezette a természet minden mélységébe, ismerte a vándorló bogarak fáradságos útját, kiknek gyenge lábaihoz mérve egy homokszem is hatalmasnak és magasztosnak tűnt, és ismerte repülését a sasoknak, akik szárnyaik méltóságteljes mozdításával kerülnek meg a hegyeket olyan magasan, hogy onnan a csúcokat kicsinek és jelentéktelennek látják.

„Bráhma rejtezik mindkettőben”, mondta a tibeti öregember és levette különös, hegyes sapkáját a porban mászó bogarak és az étert szelő sasok előtt, „látod, mindkét utat ismerned és szeretned kell, mindkét utat be fogod járni életed során; a fáradozók ösvényét éppúgy, mint a hatalmasokét, akik a hegycsúcsok felett köröznék. Mert te Mantaó, az éhenkórász- király vagy és a Magasztos útján fogsz járni.”

Mantaó megnézte a bogarakat és a sasokat is. Láta, hogy a homokszemek kicsik, és nagynak tűnnek, s hogy a hegyek nagyok, de kicsinek látszanak, és megtanulta meglátni, ahogy a dolgok egymásba átmennek - legalábbis azok számára, akik kicsire és nagyra is ugyanazzal az áhítattal néznek.

Amikor aztán Mantaó szép fiatalemberré lett anélkül, hogy tudta volna, mi a szépség, és anélkül, hogy sejtette volna, mit jelent másnak, mint gyerekek lennie, az öreg magához hívta és így szólott: „Lásd, nagy és szép lettél, míg én nagyon megöregedtem és elfáradtam. Immár eljött az idő, hogy elindulj a saját utadon, én meg elhagyjalak.”

Megrettent ekkor Mantaó, mert az öregembert szerette mindenek felett.

„Hadd menjek veled!”, kérlelte, és először kerítette hatalmába az érzés, mit is jelent nem gyermeknek lenni többé. „Vigyél engem is magaddal oda, ahova mész!”

„Ahova én megyek, oda nem vihetlek magammal”, mondta az öregember, „mert tudod, én elmegyek ebből a földi világból.”

„Ez azt jelenti, hogy meg kell halnod?” kérdezte Mantaó.

„Nem, nem kell meghalnom”, válaszolta az öreg és mosolygott, „meghalni - ez a völgyek nyelvének szava, de én a hegyekbe tartok. Látod, megtanítottam neked kora ifjúságodban az összes környező hegy nevét - Bráhma áldja meg gyerekkorodat; szép ajándék volt neked, öregembernek - minden hegyet megismertünk és megszerettünk, s ismertük a pontos idejét, melyiken mikor kel és mikor nyugszik a nap, bearanyozva hatalmas tömbjeiket. Megfigyeltük a különös alakzatokat, amiket a holdfény szőtt fehér hósípkájuk köré, - igen, ismertük őket, miként a bogarakat és a sasokat is. De mind eme hegyek közül a legjobban a Lischanna-t szerettem és ismertem - nem csak, mert a csúcsa koronához hasonlít, nem, mert masszív tagjai oly szépek, mint egy templom, és nem is azért, mert akkora nagy, hogy senki sem hatalmasabb nála. Én mindenek előtt azért ismertem és szerettem, mert tudtam, hogy majd egykor rajta keresztül indulok a nagy visszaútra a Magasztoshoz, ahonnét jöttem. Nem meghalni fogok odafent - ne mondd ezt épp te, aki szintén nem halhat meg soha. Leteszem majd fáradt testemet, ahogy minden éjjel tettem és gyakran ébren is, ha szellemem elszabadulhatott béklyóiról, s belső szemeimmel rápillantottam a hegyekre és völgyekre, meg a Föld zavaros

csodáira. Na, hágjunk fel a Lischanna-ra, hogy testemet - mint egy öreg ruhadarabot - egyszer s mindenkorra levessem és szembenézhessek a Magasztossal.”

Mantaó hallgatott, de az öregember utoljára még kinyújtotta karjait a lankás hegyoldal fölé, ahol kunyhója állt és Bráhma áldásával megáldotta a bogarakat, sasokat, a táplálékot adó hegyikecskéket és vadméheket. Aztán fénylő szemekkel elindult utolsó útjára. Mantaó követte.

A hegy fele-magasságánál megállt az öreg, és Mantaóhoz fordult.

„Nézd a lemenő nap fényében alant fürdő völgyeket! Arra kell most menned, mert utad az emberek völgyein át vezet, míg csak egyszer vissza nem térsz szent hegyedre. Ezek a völgyek India szent földje, teli zavaros csodákkal. Színes lámpákat égetnek a völgyekben, de ezek olyan lámpák, amik hamar kialszanak. Idegen leszel a völgyi embereknek, lehet, hogy koldusnak tartanak majd, éhenkórásznak, de te ne feledd el, hogy a hegyek királya vagy! Nos, búcsúzzunk el, Mantaó, éhenkórász-királyom, búcsúzzunk el erre az életre - és köszönöm neked a gyermekéveid lelkeimet átjáró napfényt! Nekem ne köszönj semmit, a köszönetet ródd le minden lélegzővel szemben, azoknál háláld meg, akiknek kialszik a lámpásuk! Áldjon meg a Magasztos, téged, aki nem voltál a fiam, és mégis az én gyermekem voltál; lelke és szelleme gyermeke egy időre, ami immáron lejárt.”

Ezekkel a szavakkal az öregember levette a sapkáját. Azt a különös, hegyes sipkát, ami még mindig ugyanaz volt azóta a régen múlt nap óta, hogy az öreg az országúton a kisgyermeket a karjába vette. Az eltelt számtalan év alatt a sapka még piszkosabb és semmitmondóbb lett, Mantaó mégis koronának látta, amit az öregember levetett, hogy búcsúzóul lecsupaszítsa fejét az előtt, akit kisgyerekként elhozott a hegyei közé.

Akkor Mantaó, az éhenkórász-király térdre esett és keserves sírásra fakadt.

Az öregember határozott és egyenes léptekkel továbbment, fel szeretett Lischanna hegyére és ősz haja lobogott az esti szélben.

Mantaó nézett utána, míg csak el nem tűnt szeme elől.

...és abban a percben Tibet hegycsúcsai mögött lenyugodott a nap...

Mantaó az utolsó éjszakát töltötte gyermekkorának kunyhójában. Mindaddig királyi palotának látta, feldíszítve gyermeklelke és az öreg lelkeinek színes képeivel. Az öregembernek is gyermeklelke volt, és most elment. Első ízben látta Mantaó, hogy gyermekkorának királyi palotája egy szegényes viskó csupán. Magányosan és szomorúan aludt el, hogy másnap - miként az öregember mondta búcsúzóul - leszálljon a hegyek közül a völgyekbe, le India zavaros csodáihoz, ahova a lelke húzta anélkül, hogy ennek tudatában lett volna.

Éjfélkor felébredt és úgy érezte, mintha a kunyhó falai valahogy megváltoznának; mintha egy lótuszvirág kecsesen tagolt szirmaivá váltak volna, és a csillagok néznének be a kehelybe. A lótuszvirágból finom, de szilárd szálak indulnának ki, messzire, le India völgyeibe - úgy érezte, hogy ezeket a szálakat követnie kell, mert kapcsolódást érzett velük, bár nem tudta, mi okból.

„Ez a dolgok láncolata”, szólalt meg egy halk hang, „ügyelni fogok a dolgok láncolatára, mert megígértem neked, Mantaó, éhenkórász-királyom.”

Az anyaga hangja volt, aki a fejénél állt és lenézett rá - de Mantaó nem látta őt.

Felnézett a csillagokra. Úgy tűnt, mintha szemei előtt az éjszaka arannyal átszőtt kékes derengéséből egy kimondhatatlan szépségű asszony alakja formálódna - elérhetetlenül isteni és magasztos, és mégis annyira meghittén tudatában lévő mindennek, ami benne lakozik, - mintha mindazon szeretet, amit valaha is a fáradozó bogarak és a köröző sasok, a hegyes sipkájú öregember és a hegyikecskék, vagy a vadméhek iránt érzett, eggyé vált volna ezzel a csillagokon túli nőalakkal.

„Én te vagyok, még ha most nem is vagyunk egyek”, mondta a csillagokon túli asszony, és mosolygott. „Látod, végtagjaim a gondolataidból épülnek fel, testem jó cselekedeteid eredménye, és a benned megmozduló szeretet és vágyakozás alkotja fejkemet. Én te vagyok, és egyszer majd újra egyesülni fogsz velem. Építsd fel tagjaimat, dolgozz testem szövédéken, világítsd át diadémomat szereteted drágaköveivel! Minél inkább feldíszítesz engem, annál jobban foglak szeretni, Mantaó kedvesem, én éhenkórász-királyom!”

„Mikor egyesülök újra veled?” kiáltotta Mantaó, és úgy érezte, mintha egész lénye lángholna.

„Amikor majd egészen önmagad leszel, kedves Mantaóm. Ha átkeltél már India völgyein, túl a zavaros csodákon, ha megismerted a Színes Lámpák Városát és a kialudt lámpásokét is, ha majd újra hazafelé indulsz Tibet szent hegyein át a Messzeség Királyságába. Mert tudd meg; én vagyok messzeséged királynője, akit keresni fogsz minden utadon, mígnem megtalálsz.”

„De hát hogyan találjam meg messzeségem királyságát, és benne téged, Messzeség Királynője?” kérdezte Mantaó.

„Adok neked egy pajzsot, egy kardot és egy koronát, hogy viseld őket. A kard fog megvédeni, téged és mindenki mást, akiért utadat járod. A pajzsot tartsd mindenki fölé, aki lélegzik, és a segítségedet kéri. A koronádat viszont láthatatlanul fogod viselni, és senki sem fogja ezen a földön látni. Te is csak a Messzeség Királyságában látod meg. Király leszel, láthatatlan koronás, és az emberek éhenkórásznak néznek majd. A Magasztos áldása kíséren, Mantaó kedvesem, én éhenkórász-királyom! Gondolj a te Messzeséged Királynőjére!”

Mantaó újra elaludt, és mikor reggel felébredt, egyszerű kidolgozású és szegényes kinézetű pajzsot, meg kardot talált maga mellett. Valamiféle koronát viszont nem tudott magán felfedezni.

Fogta a pajzsot és a kardot, megáldotta a bogarakat, a sasokat, a hegyikecskéket és a vadméheket, elbúcsúzott ifjúsága színhelyétől, és lassan leereszkedett a hegyek közül India völgyeibe.

Az elefántfülű kisember és a majmocska

Amikor Mantaó megérkezett India völgyeibe, elcsodálkozott a pompán és az élet gazdagságán, ami Bráhma isteni bőségszarujából erre a csodás földre ömlesztett. Ilyen sokszínű és káprázatos illatú virágokat, ennyire különös állatokat soha nem látott fenn, Tibet magányos hegyei között, és nem is sejtette, hogy a pompás virágok némelyike halálos mérget tartalmaz, és egyes állatok vadak és vérengzőek. Megáldotta őket a Magasztos áldásával, mire a mérges virágok lehajtották kelyhüket előtte, hogy elrejtse halálos lehetőséget, a vadállatok megköszönték áldását, és szabad utat engedtek neki. Még a kígyók is tetszetős mintákba tekerítették fénylő testüket előtte, és a tigris, India királyi macskája olyan hangosan dorombolt, hogy saját párja és a kölykei is egyöntetűen megállapították; ennyire pompás dorombolást még sohasem hallottak, pedig ő olyan mester e téren, mint kevesen...

Mikor már Mantaó az egész vadrengeteget bejárta, egy nap különös alakot pillantott meg, aki egyenesen felé közeledett és furcsábban nézett ki, mint az összes csoda, amit eddig látott. Egészen kicsi emberke volt hatalmas nagy elefántfülekkel, s a fülek annyira nagyok voltak, az emberke meg olyan kicsi, hogy a fülek egészen beborították. Igen, amikor ment, a fülei kicsit súrolták a földet, úgyhogy a kisember felkarolta, mint egy uszályt, hogy kímélje őket. „Üdvözlég, Mantaó király”, mondta a kisember és olyan mélyen meghajolt, hogy az elefántfülek felkavarták az út porát.

„Honnan tudod, hogy hívnak?” kérdezte Mantaó, „és hogy király vagyok?”

„Hallottam”, mondta az elefántfülű kisember, „ezekkel a fülekkel én mindent meghallok.” Felegyenesedett és elrendezte a füleit - szépen, redőkbe hajtva a hátán, mint egy felöltőt.

„El tudom képzelni, hogy ezekkel a fülekkel sok mindent meghallasz”, szólta Mantaó, de nem szokatlan, hogy ilyen kis embernek ekkora fülei legyenek, és még hozzá elefántfülek? Nem nagyon fáradságos ilyen füleket viselni?

„Ne mondd ezt”, replikázott a kisember, „tudd meg, ez nagy kegy, hogy ilyen füleim lehetnek. Az öreg és bölcs elefánt, Mammamutra ajándéka. Egyszer bekötöztem egy sebé. Az ember hallása megjavul, ha más sebeit bekötözi, mondta Mammamutra elefánt, és csupa kedvességből nekem adta ezeket a füleket, amiket egy csipetnyi varázslat segítségével tulajdon bőréből szabott ki. Sok bőre maradt még; ritkán látni valakit, akinek a bőr ennyi megszámlálhatatlan redőben csüngene a testén, mint Mammamutrának, az öreg és bölcs elefántnak. Volt neki tehát fölösen, mégis; nagyon nagy kegy volt, mert mióta ezek a füleim vannak - a Magasztos áldja meg Mammamutrát, gyermekeit és gyermekeinek gyermekeit - azóta olyan halk dolgokat is meghallok, mint mikor egy növény csírája a föld mélyében áttöri a magház burkát. Hallom a jók gondolatait és a rosszak ármánykodását, és azt is hallottam, hogy Mantaó, az éhenkórász-király India völgyeibe érkezett.”

„Hogyan hallottad meg?” kérdezte Mantaó, „hát az egyik lépés nem úgy hallik, mint a másik, hacsak nem évek óta ismered?”

„Tudod, én hallottam egy lótoszvirágot is nőni” mondta az elefántfülű kisember, „és egy angyal gyermeklelket helyezett abba a lótoszvirágba. A te lelked volt az, Mantaó, éhenkórász-királyom. Hallottam, ahogy a lótoszvirág forgott és finom szálak feszültek belőle Tibet hegyeihez és India völgyeihez. A lépteidet nem is kell hallanom, hiszen csak követed a szálakat, amik magukhoz húznak.”

„Eszerint nem határozott léptekkel megyek ezen a földön arra, amerre akarok, és ahogy tetszik?” kérdezte Mantaó büszkén és a csípőjén viselt pajzsra ütött.

„Hát, emberi fülekkel felületesen úgy is hallatszlik...”, mondta a kisember, és élvezettel rezgettette elefántfüleit, „de amikor valaki Mammamutra füleivel hallgatja a világot - a Magasztos áldja meg őt és legtávolabbi rokonait is - akkor hallani, ahogy szövődnek a szálak, amik a lépéseket maguk felé húzzák. Látod, az egész Földet átszövik ilyen finom szálak. Az egyiktől megszabadulsz, a többiek húznak tovább, és te követed őket anélkül, hogy tudnád, miért. Ez a dolgok láncolata, és te össze vagy velük kapcsolódva még elmúlt életeidből, amikor más alakban léteztél ezen a földön, illetve legbensőbb lényedből eredően, amit az angyal mindazzal, ami voltál és amivé válsz, a lótoszvirág kelyhébe bocsátott. Eképp az egész élet olyan, mint egy finom szálakból mívesen szőtt szőnyeg, te meg a közepén ülsz, hogy kidolgozd a mintádat; kioldod és összekapcsolod a különböző szálakat, mígnem megszabadulsz mindegyiktől, ami megköt, és a kész mintát hazaviheted messzeséged királyságába.”

„Éppen ezt a messzi királyságot akarom megtalálni”, mondta Mantaó, „mióta az utolsó éjszakát töltöttem gyermekkori lakhelyemen és megláttam messzeségem királynőjét. Te, aki mindent hallasz, meg tudnád mondani nekem, merre lehet most az én messzi királynőm?”

„Messzeséged királynője közös királyságokban, a csillagokon túli világban időzik és arra vár, hogy még ma egy drágakövet ajándékozz a koronája díszítésére.”

„Hol találjak én ebben a vadonban drágakövet?” tudakolta Mantaó.

„Menj és dolgozz szőnyegeden”, szólta az elefántfülű kisember, „munkálj a szőnyegeden, Mantaó, éhenkórász-királyom! Én meg betakaródom elefántfüleimbe, és aludni fogok, mert ezek a pompás fülek erre is jók. Amikor bebugyolálom magam ezekkel a fülekkel, úgy alszom, mint a legfinomabb ágytakaróban, ami melegít és véd egyszerre, amin nem jut át kígyó, sem eső, sem a hűvös reggeli harmat. Hála ezeknek a füleknek és a Magasztos áldja meg Mammamutrát, gyermekeit, gyermekeinek gyermekeit, és az egész elefántnemzetség legkisebb csecsszopóját is.”

Ezekkel a szavakkal a kisember beburkolta magát az elefántfülekbe és teljességgel eltűnt bennük, mert Mammamutra valóban felettébb bőven megmérte azokat a füleket.

Mantaó továbbment az úton és közben azon töprengett, hogyan dolgozhatna élete szőnyegén, és miképpen tudna még ma egy drágakőre szert tenni, amit a Messzeség Királynőjének diadémjához felajánlhatna.

És akkor meghallott az úttól nem messze, a bozótban egy panaszos hangocskát, hasonlót egy kisgyerek sírásához. Elindult a hangok irányába s egy, az anyja holtteste mellett nyöszörögve és nyafogva gubbasztó majmocskára lett, aki könnyörgő gyerekszemekkel nézett fel rá. Mantaó gyümölcsöket és vizet vitt neki, de a kismajom nem evett, nem ivott, csak a földön kuporogva jajongott tovább.

„A teste nem éhes, csak a lelke”, gondolta Mantaó és nem tudta, hogyan segíthetne a kis állaton. Akkor egy hang szólalt meg mellette.

„Jusson eszedbe egy beteg asszony, aki az árokparton halt meg”, mondta a hang, „pária volt, akire a pestis ránézett üres szemgödreiből. Egy gyermeket tartott a karján, és könnyörgött az embereknek, hogy vegyék gondjaikba a kicsit, de senki sem segített rajta. Aztán jött egy öregember, aki karjára vette a gyermeket és elvitte magával Tibet hegyei közé. Gondolj erre, Mantaó, én éhenkórász-királyom.”

Az angyal szólta, aki mellette állt, de Mantaó nem látta, csak a hangját hallotta.

A Messzeség Királynőjére és annak pajzsára gondolt, majd felemelte a pajzsot és a majmocskára fölé tartotta. Ő volt az első lény, aki fölé Mantaó, az éhenkórász-király pajzsot tartott.

A kismajom abbahagyta a jajongást. Hagyta, hogy felvegyék és Mantaó nyaka köré fonta sovány, gyenge, szőrrel benőtt karocskáit.

„Ennek az egyszerű kidolgozású és jelentéktelennek tűnő pajzsoknak különleges varázsereje lehet”, gondolta Mantaó és egy halvány sejtés derengett fel benne arról, milyen nemes feladat is lehet ilyen pajzsot hordani és minden létező fölé tartani.

Nos, Mantaó megtalálta útítársát és immár a kismajommal haladt tovább útján. Az angyal láthatatlanul követte őket.

„Egy kismajom a kísérőd”, mondta, „tudod, az emberek nevetni fognak rajtad és azt mondják majd, hogy éhenkórász vagy, ha pajzsot és kardot viselsz, meg majom a kísérőd. Hadd mondják. Te akkor is király vagy, nagyobb bármelyik királyuknál, Mantaó, én éhenkórász-királyom.”

A csillagok fölötti világban egy ember- és egy majománya kezét nyújtottak egymásnak, egy különös, hegyes sipkájú öregember örvendezett, a Messzeség Királynője pedig szikrázó drágakövet illesztett fejéjébe.

Mantaó, az éhenkórász-király meg elhagyta a vadont és kismajmával kilépett az élet országútjára.

A Színes Lámpák Városa

Az élet országútja, amire Mantaó, az éhenkórász-király lépett, poros és csúnya volt olyasvalaki számára, aki az indiai vadrengeteg bársony növényiszőnyegéről, illetve Tibet hómosta hegyiútjairól érkezett. Vonakodva tette lábát Mantaó az ösvényre, amin ezrek és ezrek jártak, és most már ő is az ezrek egyike lett. Csaknem visszakívánta a hegyek tiszta magányát, de fiatal volt, és az úton tarka volt az élet, lármás, színekben gazdag, és így fiatalsága szálakat szőtt ebbe az idegen világba. A majmocska kíváncsian, bár kissé félénken futott mellette.

Minél tovább vándorolt a két vándor, annál színesebb és zsúfoltabb lett az élet országútja. Tisztább és szebb nem lett ugyan, de lassan meg lehetett szokni. Számtalan különféle ember - férfiak, asszonyok és gyerekek - nyüzsgött össze-vissza, mindegyik másként öltözve. Sokan bronzszínűek voltak, mint Mantaó, csendesen rótták útjukat és csak néha beszéltek halkán pár szót - ezek indiaiak voltak. Akadtak kis, rövidlábú sárga emberkék ferdevágású szemekkel, akik kiabáltak és fecsegték, és féhéren fénylő, elefántcsontszínű bőrű, szép, nyugodt alakok lovagoltak feldíszített, fejükkel minden lépésnél bólogató, ezüstcsengőkkel kivert kötőfékű tevéken. Ezek a távoli Szamarkandot környező országokból érkezett utazók voltak. A hallgató és fecsegő tömeg közepén pedig végtelen láncként vonult mindenféle bálás áruval megrakva az ökrösszekerek sora, lassan és megfontoltan vonszolva a csikorgó és recsegő kerekeket az út porában. Némelyiken lobogó szalaggal díszített színes sátor volt, szőnyeggel elfüggönyözve, alkalmanként lefátyolozott asszonyfő kukkantott ki belőle, hogy aztán újra sietve eltűnjön, vagy egy zöld-sárga-vörös tollazatú papagáj jelent meg és mérgesen kiabált a tovahaladókra. Ilyenkor örült a majmocska, vigyorgott és kezeit dörzsölgette a gyönyörűségtől. De csakhamar elfáradt és Mantaó a karjára vette.

„Nézzétek azt az éhenkórászt”, kiáltották az emberek, „pajzsot és kardot hord, meg majmot a karjában!”

Ezek voltak az első szavak, amit Mantaó az emberektől hallott.

„Nézzétek az éhenkórászt, éhenkórászt, éhenkórászt!”, rikoltotta egy színes papagáj és kedvtelve ingatta a fejét ide-oda, mint egy tudós, aki nemtetszését és kételkedését fejezi ki éppen.

„Annyira meg tudjátok különböztetni a királyt az éhenkórásztól?”, kérdezte Mantaó és mosolygott, de az a mosoly nem egy éhenkórász mosolya volt.

„Éhenkórászoknak ritkán vannak ilyen szép vonásai és arányos tagjai”, mondta egy szamarkandi asszony és kikukucskált sátorszőnyege mögül.

„Különösen beszél, és furcsán van öltözve, mint Tibet magányos bölcsei”, szól valaki a tömegből, „hagyjátok békén menni az útján - talán egy szent és akkor megtalálhat benneteket az átka.”

„Szerintem nem szent”, mondta a szamarkandi asszony, és újra behúzta a sátor szőnyegét.

„Nem átkozlak meg benneteket”, mondta Mantaó, „hogya is átkoználak, ha egyszer azt sem tudjátok, király, éhenkórász, vagy szent vagyok-e? De áruljátok el nekem, hová vezet ez a széles és poros országút, amin annyi ember tülekszik, mintha valami pompás cél felé törekednének?”

„Azt kérdezed, hogy hova vezet az az út, amin magad is mész?” kiáltott egy szatócs, aki gazdagon megrakott ökrös fogatát hajtotta, „mégis csak éhenkórász lehetsz, ha céltalanul mész egy úton, amiről nem is sejtet, hova vezet.”

„Sokan hiszik, hogy van céljuk, de az élet célja és értelme nem a te megrakott ökrös fogatod. Sokan azt hiszik, hogy útjukat járják, és hogy ismerik is azt az utat, közben pedig csak arra mennek, ahova a szálak húzzák őket”, mondta egy szegény, öreg koldulószerzetes és imákat mormolt maga elé.

Egy kislány labdával játszott és pont Mantaó lába elé dobta.

„A Színes Lámpák Városába megyünk” mondta.

Nemsokára ibolyás fény tűnt fel az elhamvadó alkonyatban, mind sötétebben suhantak az árnyak a vidék homályában és a széles út távolában felderengtek a Színes Lámpák Városának első fényei.

Éjszaka lett, mire megérkeztek a Színes Lámpák Városába, de a városban nem az éjszaka nyugalma honolt. A szűk, görbe utcákon embertömeg örvénylett, hosszú póznákra tűzött díszes lámpásokat tartva, és magasan a tülekedő tömeg fölött selyemből és bársonyból készült baldachinok ringtak a felcicomázott elefántok széles hátán. Olyan volt, mintha az élet széles utcáját egyetlen tébolyult gombolyaggá gyúrták volna össze és az sugározna sokrétű lényegiségének csalogató fényeit szerteszét.

A házak művészien metszett fakapui előtt mindenféle színben pompázó lámpák égtek, az elfüggönyözött ablakok mögül letompított fény és halk húroshangszerek fojtott hangja szűrődött ki. Mantaó, karjában majmával tanácstalanul kóválygott a Színes Lámpák Városának ismeretlen forgatagában. Senki sem méltatta figyelemre, ő meg senkit sem mert megszólítani, hogy szállást kérjen. Az embereket nyugtalanságtól vibrálónak látta, ő ezzel szemben pihenésre és egy zugra vágyott, ahol csend és béke van.

Már majdnem elhatározta, hogy kimegy a városon kívülre, a mezőre aludni, mikor egy fiatal lányt pillantott meg, aki a háza előtt, egy színes lámpa alatt állt és kíváncsi szemekkel őt figyelte. Bronzszínű végtagjait aranyékszerek és díszes láncok borították, művészien befűtött hajában koszorút viselt Mantaó számára ismeretlen piros virágokból, melyek bódító illatfelhőt árasztottak. Az arany és a láncok csilingeltek, mikor a lány megmozdult, és Mantaó már fordult volna, hogy továbbmenjen, mert ez a lány is épp oly idegennek tűnt, mint az összes többi ember a Színes Lámpák Városában, de a szemébe nézett és látta, hogy ezek a szemek - bármekkora is a zaj körös-körül - csendesek, nyugodtak és mélyek, mint Tibet hegyi tavai.

„Adnál nekem szállást?”, kérdezte Mantaó, „nekem, és a majmomnak?”

„Szívesen”, nevetett a lány, „lépj be házamba. Myramar vagyok, a táncosnő, és csak a nevetést tanultam, meg a színes lámpák meggyújtását házamban.”

„Majd a sírást is meg fogod tanulni, és színes lámpáid is kialszanak”, mondta Mantaó. Tudod, én Mantaó vagyok, király a tibeti hegyekből, de az emberek az utcán éhenkórásznak tartanak. Köszönöm neked a szállást, de Bráhma áldásán kívül nem tudok érte mással fizetni.”

„Nem várok fizetséget”, szolt a táncosnő, „mert szeretlek, Mantaó, én éhenkórász-királyom.”

Akkor úgy érezte Mantaó, hogy a táncosnő - mikor őt ezzel a névvel illette - felismert valamit a benne szunnyadóból, és követte házába. Belül selymesen lágy szőnyegek borították a padlót, úgyhogy hangtalanul lehetett lépkedni rajtuk, egy kis aranyozott rózsafa-asztalkán kenyér és gyümölcs kínálta magát, és a falnál, nehéz függönnyel félig elfedve egy bíborszínű heverő állt, beborítva ugyanazokkal a vörös virágokkal, amiket a lány a hajában viselt. Mindent egy alabástrom lámpa matt fénye vont be.

„A majomnak is megadod azt a szállást, amit nekem?” kérdezte Mantaó.

A táncosnő elnevette magát, hogy sötét ajkai közül elővillantak hófehér fogai, majd ölébe vette a majmocskát és megetette a rózsafa-asztalkán lévő ételekből.

„Ezért majd egyszer föléd fogom tartani a pajzsomat, amikor majd kialudt a lámpásod”, szolt Mantaó, az éhenkórász-király.

„Ne beszélj kialudt lámpákról”, mondta a táncosnő, „tudod, ez a Színes Lámpák Városa, és Amaranth hercegnő az úrnőnk. Szabad nevetnünk, táncolnunk, éjszakáról éjszakára égetnünk színes lámpásainkat, de a kialudt lámpákról nem szabad beszélnünk, azt Amaranth hercegnő az egész birodalomban megtiltotta.”

„Egyszer minden színes lámpa kialszik”, válaszolt Mantaó, „jobb beszélni róla, mint elhallgatni. Hová mennek azok, akiknek kialudt a lámpásuk?”

„Van még egy város, a kialudt lámpáké”, mondta a táncosnő, de Amaranth hercegnő megtiltotta, hogy szóba hozzuk. Én sem akarok beszélni róla, mert égnek színes lámpásaim és táncolni akarok, meg nevetni, máshoz nem is értek.”

Letette a kismajmot a selyempárnákra és táncolni kezdett, először csak lassan, aztán mind gyorsabban és gyorsabban, az aranyékszerek és a láncok csak úgy csilingeltek bronzszínű karjain, és a buja illatú virágok egymás után estek ki a hajából. A majmocska örült és hosszú farkával ütötte a taktust hozzá; felváltva összetekerte, majd kiegyenesítette a melódia hangjaira. A dallam egy ősrégi indiai szerelmi ének volt.

Az ének hangjai egyre csendesebben hallatszottak, a táncosnő már csak zümmögött, majd a végén lehajolt Myramar és megcsókolta Mantaót, az éhenkórász-királyt. Fejük felett égett az alabástrom-lámpa, körülöttük meg éjszaka volt, India selymesen enyhe éjszakája, ezernyi álommal és tízezernyi csodával...

Reggel felé Mantaó a szoba sarka felől suhogást hallott, mintha nagy elefántfüleket lengetne valaki. Az elefántfülű kisember állt ott, és tisztán hallhatóan mozgatta füleit ide-oda.

„Figyelj”, mondta, „hallottam elefántfüleimmel - a Magasztos áldja meg Mammamutrát, gyermekeit és gyermekeinek gyermekeit - szóval hallottam, hogyan szó a lótuszvirágod finom szálakat ehhez a lányhoz a Színes Lámpák Városában. Ő csak egy táncosnő, nem királyi társ, de szállást nyújtott neked szerelemből és selyemvánkoston pihentette majmodat. Ne tépd el egészen a szálakat, éhenkórász-királyom.”

Mantaó az alvó táncosnőre nézett.

„Fölé fogom tartani pajzsomat, amikor kialudt a lámpása”, mondta.

Az elefántfülű kisember megsuhogtatta füleit és eltűnt ugyanazon a titokzatos módon, ahogy érkezett.

Feljött a nap és új életre kelt a Színes Lámpák Városa.

Amaranth hercegnő

Ez idő tájt történt, hogy Amaranth hercegnő belenézett varázstükrébe, hogy megtudja, milyen idegenek érkeztek a Színes Lámpák Városába. Amaranth hercegnő varázsló volt, és tükrét még öreg nagybátyjától örökölte, aki olyan gonosz mágus volt, hogy a végén egyszerűen szétpukkadott a tömény gonoszságtól, és csupán a tükör maradt utána.

A tükröt a legfinomabb, fényesre csiszolt ezüstből készítették, mindenféle különleges jelekkel díszítve, és amikor Amaranth hercegnő belenézett, mindent megláthatott, ami új és számára esetleg kíváncsi volt a Színes Lámpák Városában. Mindezeket kis, éles képekben látta, az élet összes színében tündökölve.

Mikor tehát Amaranth hercegnő újra belepillantott a varázstükrébe, látta a sok embert, a tevéket és ökröket, akik a városba érkeztek, de semmi nem volt olyan, amit birtokolni szeretett volna. Nagyobb és okosabb emberei voltak, mint az érkezők, igásökrei és hátasai is szebbek és nemesebbek voltak a hindosztániaiaknál és a szamarkandiaknál. Végül azonban meglátta Mantaót, az éhenkórász-királyt. Látta, ahogy a bíborszín ágyon fekszik és mellette a falhoz támasztva pajzsa és kardja.

„Ezeket a fegyvereket akarom!” kiáltott fel Amaranth hercegnő és elsápadt a felindulástól. „Ha enyém lesz a pajzs, nem tudja majd minden lélegző fölé tartani és védeni is hatalmam lesz, a karddal meg a legutolsó angyalt is kiutasíthatom a Színes Lámpák Városából. Ha azonban a férfin is uralkodom, aki mindkettőt viseli, büszkébb leszek minden királynőnél Hindosztántól Ophírig.”

Ezután Amaranth hercegnő beszólította szolgálait és futárt menesztett megtudakolni, ki is az az ember, aki a táncosnő házában kapott szállást, és ilyen értékes fegyverekkel bír. A küldöncök visszatértek és nevetve mondták, hogy az csak egy éhenkórász a majmával, a fegyverei meg dísztelenek és egyszerűek, de semmiképpen nem királyhoz illőek. Az éhenkórászt amúgy Mantaónak hívják.

Amaranth hercegnő már régen olvasta ezt a nevet titkos könyveiben, és ismerte súlyát.

„Bolondok vagytok!”, kiáltott fel, „ő nem éhenkórász, hanem egy király, és én királynak kijáró tisztelettel fogom fogadni! Legelőkelőbb lovagjaim menjenek elé, és kérjék trónusomhoz fáradni. Hozzátok elő palotám minden gazdagságát, ami csak található, én is felöltöm tiszteletére legpazarabb ékszereimet, hogy olyan szép legyek, mint még soha, senkinek.”

Amint lovagok elindultak Mantaóért, az éhenkórász-királyért, Amaranth hercegnő felvette a legpompásabb ruháját, amit telis tele hímeztek gyöngyökkel, a fejére pedig egy opálból készített diadémot illesztett.

Amikor a hercegnő hírnökei megérkeztek a táncosnő házába, földig hajoltak Mantaó előtt, és kérték, hogy követné őket Amaranth trónja elé.

„El kell búcsúznom tőled”, mondta Mantaó a táncosnőnek, „Amaranth hercegnő a trónjához kéret. Fogadd hálámat a szállásért és a szerelmedért.”

Elsírta magát erre Myramar táncosnő, aki tegnap még nevetett.

„Tudod”, mondta Mantaó, „nekem nem szabad senkihez tartoznom. Én Bráhma pajzshordozója vagyok, egyedül kell jánom utamat, és pajzsot tartanom minden lélegző fölé. Mindannyian a szálakat követjük, míg el nem oldozzuk őket. De azt a szálát, ami a te lelkedből az enyémhez szövődött, nem fogom széjjeltépni. A Magasztos áldjon meg! Föléd tartom majd pajzsomat, ha kialszik a lámpásod.”

Ezután Myramar, a táncosnő elbúcsúzott Mantaótól, az éhenkórász-királytól, az meg fogta pajzsát és kardját, karjára vette a majmocskát és követte a hírnököket Amaranth hercegnő palotájába.

Mikor Mantaó belépett a trónterembe, Amaranth lelépdelt a trón lépcsőin és meghajolt előtte.

„Még soha nem lépett ilyen királyi férfiú ebbe a terembe”, kezdte, „de azt hiszem, fegyvereid nem királyhoz méltóak, hanem inkább egy éhenkórászhoz. Dobd el őket és válassz bármit a fegyvertárámból, ami csak elnyeri tetszésedet.”

Mantaó körülnézett és a legcsodálatosabb fegyvereket pillantotta meg lábai előtt; olyan csillogó, művészi kidolgozású pajzsokat és kardokat, mint még életében soha. De a kismajom halkán nyöszörögni kezdett és elbújt Mantaó pajzsa mögé, mire ő erősebben megmarkolta pajzsát és kardját.

„Ezeket a fegyvereket nem adom”, mondta, „ezek szent fegyverek, még ha neked egy éhenkórásznak tünnek is.”

„Tőled szívesen veszem a kioktatást”, szólta a hercegnő, tartsd meg fegyvereidet, ha úgy tetszik, de maradj velem a palotámban és légy a hitvesem. Minden hatalmamat neked ajánlom és szolgálni foglak, te meg cserébe a mostaninál még színesebbé és vidámabbá teszed a Színes Lámpák Városát.”

A miniszterek a szokásosnál is ostobább pofát vágtak, amikor meghallották, hogy a kopott, szegényes ruházatú éhenkórász lesz a királyuk. Csak egyikük, egy csúnya sovány ember, akinek csak egy szeme volt, mosolygott furfangosan és Amaranth hercegnőhöz hajolt.

„Semmi hasznod belőle, még ha a hitvesed is lesz. A fegyverei fognak uralkodni rajtad, meg a Színes Lámpák Városán is. El kellene választanod a majmától, aki fölé elsőször emelte pajzsát. Azzal lefegyverzed, és uralkodni fogsz rajta is és együttal egész India fölött is.”

Mantaó megnézte magának a hercegnőt és látta, hogy nagyon szép. Azt is tudta, hogy nagy hatalmat kínáltak fel neki.

„Látod, mennyire kicsinosítottam magam”, mosolygott alázatosan Amaranth hercegnő, „legszebb fejékemet tettem fel a tiszteletedre és legpompásabb gyöngyös ruhámba öltöttem. Még soha, senki kedvéért nem díszítettem így fel magam, Mantaó, királyom!”

„Amaranth hercegnő”, szólalt meg Mantaó, „az opálok a diadémodban hideg kövek, amikből hiányzik a napfény. Olyan matt és felemás színű kövek, mint a kígyó teste. Szébbeket is láttam már.”

Amaranth hercegnő erre kivette hajából a diadémot és lerakta maga elé a porba.

„Amaranth hercegnő”, folytatta Mantaó, „úgy látom, ruhád gyöngyei elsírt könnyek csupán. Amaranth hercegnő, te csak a Színes Lámpák Városáról beszélsz. Nincsen egy Kialudt Lámpák Városa is királyságodban?”

„Nem tudom”, mondta Amaranth hercegnő, és elsápadt, „de ha megtalálod a Kialudt Lámpák Városát - nos, legyen az is a tiéd, miként a Színes Lámpák Városa is, és tedd olyan boldoggá, hogy újra egy Színes Lámpák Városává legyen.”

Mantaó tétovázott és gondolkodott.

„Csak egy dolgot kérek tőled”, suttogta Amaranth hercegnő és ajka megremegett, mert tudta, hogy minden ennek a kérésnek a teljesítésétől függ.

„Mi az, amit kérni szeretnél, Amaranth hercegnő?”

„Válj meg ettől a majomtól! Nézd, ez egy csúnya kis állat, és én nem akarom, hogy az utcagyerekek a párom után fussanak, és hogy a nép csepűrágónak nevezze, és ne tisztelje emiatt.”

Mantaó hirtelen elsápadt. A karján tartott kismajomra nézett, majd hosszan és mélyen Amaranth hercegnő szeme közé.

„Úgy látom, hogy a majom szemeiből Bráhma örök élete süt, és az nem ismer tiszteletlenséget. Úgy látom továbbá, hogy a majom szemei szebbek, mint a tieid, Amaranth hercegnő.”

Ezzel megfordult, elhagyta Amaranth hercegnő palotáját, és a Színes Lámpák Városát is. Senki sem merte feltartóztatni.

A hercegnő azonban tombolt dühében és csalódottságában. Egész seregét Mantaó és majma után küldte: „Hozzátok vissza mindkettőt! Az éhenkórászt is, meg a majmát is, élve, vagy holtan, hogy vérükkel moshassam le szégyenemet!”

A lovagok és a gyalognép felkerekedtek Mantaóék után, és egy kietlen vidéken, a Színes Lámpák Városa és a Kialudt Lámpák Városa között beérték őket. Éjszaka volt, Amaranth hadának trombitái harsogva hívtak harcra az éhenkórász és majma ellen.

Akkor megfordult Mantaó, az éhenkórász-király, és pajzsát a kismajom fölé tartotta. Kardját - most első ízben - feje fölé emelte, és a kardból olyan iszonyú lángok törtek elő, hogy senki sem mert a közelébe kerülni. Megnevezhetetlen borzongás fogta el az egész hadat, és a lovasok, meg a hadinép fejvesztett menekülésben rohantak haza a hercegnő palotájába.

Mantaó még sokáig állt nyugodtan és mozdulatlanul. Pajzsát a majmocska fölé tartotta, és a kard félelmetes lángjai bevilágították a sötét éjszakát.

De ugyanabban az órában, mikor Mantaó, az éhenkórász-király elhagyta a Színes Lámpák Városát, kialudt Myramar, a táncosnő lámpása.

A Kialudt Lámpák Városa

Mantaó, az éhenkórász-király továbbhaladt útján és minél közelebb ért a Kialudt Lámpák Városához, annál több emberrel ment egyfelé. Szomorú és hallgatag emberekkel, akik kialudt lámpásaikat vitték.

„Hová vezet ez az út, hogy mindannyian ennyire csendesek és szomorúak vagytok?”, kérdezte néma kíséreit, de senki sem válaszolt.

Végül egy kislány sodródott mellé, akinek széttört baba volt a kezében, és csendben sírdogált. Kezével a sűrű ködben feltűnő szürke kapura és falakra mutatott, majd megszólalt: „Ez a Kialudt Lámpák Városa.”

Akkor már tudta Mantaó, az éhenkórász-király, hogy jó úton jár; ide húzták hát lótuszvirága finom szálai. Amikor aztán megérkeztek a Kialudt Lámpák Városába, Mantaó szállást keresett magának és majmának. Ez nem volt nehéz, mert sok szabad helyiség volt a Kialudt Lámpák Városában; düledező paloták és templomok, omladozó házak és kunyhók, mély, üres pinceboltozatok, ahol egykoron a kincseket őrizték.

Mantaó egy öreg templomcsarnokban rendezkedett be a kismajommal. A romos oszlopok ferdén álltak, mintha elmúlt idők nehéz adósságát hordoznák, egy sötét fali fülke Bráhma képét rejtette. Szép, aranyozott képmás volt, de az arany matt és fakult volt, és pókok szőtték tele hálókka India istenét. Mantaó nem bántotta a pókokat, hisz Bráhma személyesen engedte meg nekik, hogy ezüstös szálaik belepják fejének kikopott aranyát.

Egy lámpa sem égett a Kialudt Lámpák Városában, az emberek csendben és szomorúan mentek a dolgukra, az állatok is kedvetlenül keresgéltek valami csekélyke élelem után. Hiszen ők is finom szálakkal kötődtek emberi testvéreikhez, mert minden mindennel kapcsolódik a dolgok láncolatában, és összefonódik az élet szőnyegében.

Mantaó egyre csak járkált a kihalt utcákon és vigasztalta a csendes, szomorú embereket. Beszért nekik a kialudt lámpákról és arról, hogyan lehetne egyszer újra meggyújtani azokat. Beszélgetett az állatokkal is, segített nekik élelmet keresni és beszért egy szép kertről, ahova egyszer majd megérkeznek. A gyermekeknek játékot eszábált cserepekből, meg kis kavicsokból, és ezzel alkotni tanította őket.

Egy idő óta kevesebbet sírtak a Kialudt Lámpák Városában. A kis majom is hűségesen mászkált Mantaó nyomában és a maga módján beszért az emberekhez és állatokhoz; buzgón gesztikulálva kezével, lábával és farkával. És egyszer csak egy gyerek felnevetett a Kialudt Lámpák Városában. De a Magasztos is megáldotta Mantaót, az éhenkórász-királyt az elapasztott könnyekért, és megáldotta a kis majmocskát is az újra felébresztett nevetésért, mert mindkét tett isteni feladat.

Amaranth hercegnő poroszlói időről időre végigvonultak az utcákon, gyötörték, kínozták és fenyegették az embereket, nehogy elárulják a városukat és a kialudt lámpákat, hiszen semmi panasznak és könnynek nem szabad eljutnia a Színes Lámpák Városába, a hercegnő palotájába. Ha mégis találtak valakit, akiről feltételezték, hogy elárulná a Kialudt Lámpák Városát, és kijuttatná a hírt, azt elfogták, és a legmélyebb tömlöcbe vetették, ahonnan semmiféle könny és sírás sem található kiutat. A város léte titok volt, senki nem beszélhetett róla.

Egy napon a poroszlók megint járőröztek és egy fiatal nőre bukkantak, aki kialudt lámpájával az utcákon bolyongott. Éppen a Mantaó lakta templomcsarnok előtt akarták megbilincselni, mire Mantaó előlépett és a nő fölé tartotta pajzsát. A poroszlók elmenekültek. A kialudt lámpájú asszony az arcába nézett, és Mantaó megismerte.

„Hát kialudt a te lámpásod is, Myramar, kis táncosnőm?” mondta.

„Már akkor, mikor elhagytad a Színes Lámpák Városát” válaszolta a táncosnő és meghajolt előtte.

A kismajom kezeit dörzsölte és nagyon örült, mert nem felejtette el, hogy a táncosnő asztaláról evett és a vánkosán aludt valamikor.

„Nem mondtam, hogy megtanulsz majd sírni, és hogy kialszik majd a lámpás?” kérdezte Mantaó. „Na, gyere hozzám, miképp én is egykor szállást kaptam nálad.”

„Szolgálni akarlak”, mondta Myramar és felragyogott a szeme.

„Engem nem lehet szolgálni”, szólta Mantaó, „tudod, én Bráhma pajzshordozója vagyok, és nem tartozhatom senkihez. Ne nekem szolgálj, hanem velem, a Kialudt Lámpák Városában.”

Myramar erre mindkét kezét Mantaó felé nyújtotta, az éhenkórász-király meg homlokon csókolt, és átvezette düledező temploma küszöbén.

Azon óra óta Amaranth hercegnő poroszlói nem tették be a lábukat többé a Kialudt Lámpák Városába.

Ettől kezdve Myramar, a táncosnő minden útjára elkísérte Mantaót, az éhenkórász-királyt - emberekhez és állatokhoz, bárhová is ment, - éjszakánként meg, amikor az alkony árnyai megtöltötték a romos templomot, a lábaihoz kuporodott és ölébe vette a kismajmot. Sötétben beszélgettek egymással, mert a Kialudt Lámpák Városában semmilyen fény nem égett.

„Legkedvesebb Mantaóm, én éhenkórász-királyom”, szólta a táncosnő, „mi már mindig csak sötétben fogunk beszélni egymással? Hát soha nem fognak kigyúlni a lámpások a Kialudt Lámpák Városában?”

„Látod, Myramar, kis táncosnőm, ez olyan kérdés, amit nem nekem, hanem istenednek kell feltenned”, mondta Mantaó. „Előtted van Bráhma képmása. Kérdezd meg.”

„Egy táncosnő is tehet fel kérdést egy istennek?” kérdezett vissza Myramar.

„Mindegy, hogy táncosnő, vagy szent az illető, ha kérdezni akar valamit istenétől”, mondta Mantaó. „Mindenki kérdezhet, akinek kialudt a lámpása. De én elmegyek most; egyedül hagylak ezen az éjszakán, mikor istenedtől szeretnél kérdezni.”

Ezzel Mantaó, az éhenkórász-király karjára vette a kismajmot és magára hagyta Myramart.

A táncosnő letérdelt Bráhma képe elé és kérdezett. Óra óra után múlt el, de nem jött válasz. Az éjszaka sötét, majd még sötétebb lett, és iszonyú feketesége elnyelte az isten képmásának kifakult aranyát és Myramar a sötétségen kívül semmi mást nem látott maga körül. Óra óra után múlt el az éj sötétjében. Végül azonban a holdfény bevilágított a romos templomcsarnokba és megvilágította a táncosnő istenét.

Myramar felnézett és látta, hogy Bráhma képmásának szemei megtelnek étellel, és ajka mosolyra húzódik.

Sok év telt el, Mantaó megöregedett és elfáradt. A kis majom sem volt már annyira játékos, mint azelőtt, barna bundájában megcsillan a kor ezüstje és szeme fénye is mattabb lett.

Egyszerre suhogott valami a levegőben és előttük termett az elefántfülű kisember.

„A Magasztos áldja meg Mammamutrát és gyermekeit, meg gyermekeinek gyermekeit”, mondta a kisember, „Mantaó, én éhenkórász-királyom, megöregedtél és megfáradtál, s lám, majmod is áhítozik már a majmok paradicsoma után Bráhma ölében. Tudod, felcaptam hatalmas elefántfüleimet és meghallottam, hogy lótoszvirágod szálai lassan és szelíden visszahúzódnak erről a földről. Életed szőnyege elkészült immár, menj haza, vissza szent hegyedre, ahonnan jöttél.”

Mélyet lélegzett akkor Mantaó és megköszönte az elefántfülű kisembernek az útbaigazítást.

„Még eltöltök egy éjszakát a Kialudt Lámpák Városában, és Bráhma áldását kérem rá”, mondta, „de reggel elindulok, és megkeresem szent hegyemet.”

„Tudod, azt is hallottam elefántfüleimmel, hogy egy sivatagon kell átkelned majd, mielőtt eléred a szent hegyet. Szörnyű démonok laknak ott, felettébb kellemetlen és barátságtalan népség, nem szeretném, ha valaha is bármi dolgom lenne velük. De te erős vagy, Mantaó, én éhenkórász-királyom. Bráhma legyen veled és majmoddal, mikor szőnyeged utolsó szálait eldolgozod. Én meg betakaródom elefántfüleimbe, és aludni fogok. Puhák és meleg ezek a fülek - a Magasztos áldja meg Mammamutrát, gyermekeit, gyermekeinek gyermekeit, legtávolabbi rokonaikat is, meg az egész elefántnemzetség legkisebb csecsszopóját is.”

Ezekkel a szavakkal az elefántfülű kisember suhogva eltűnt a levegőben.

A rákövetkező reggelen Mantaó, az éhenkórász-király elbúcsúzott Myramartól, a táncosnőtől.

„Búcsút kell vennünk egymástól, s ez a búcsú már erre az életre szól”, mondta, „el kell mennem szent hegyemre, hogy életem szőnyegén az utolsó szálakat elvarrhassam.”

„Nem mehetnék veled?” kérdezte a táncosnő.

„A te időd nem jött még el”, mondta Mantaó, „várnod kell, míg újra meggyullad a lámpásod, és sok embernek kell majd ebben a városban lángot adnod a lámpásodból. Engem és a majmomat meg úgyis viszontlátsz majd egyszer a Messzeség Királyságában. A Magasztos áldjon meg kis táncosnőm, nagy szentem!”

Ez először nevezte őt így Mantaó. Lehajolt és megcsókolta búcsúzóul. Aztán vette pajzsát és kardját, karjára emelte a majmot és elhagyta a Kialudt Lámpák Városát. A város előtti magas dombon utolszor felemelte még pajzsát a város fölé, aztán megfordult és elhagyta Indiát, a zavaros csodák országát úgy, ahogy egykor megérkezett oda; egy pajzzsal, egy karddal, láthatatlan koronával a fején és kismajommal a karján... és kiment a sivatagba.

A táncosnő sokáig térdelt Bráhma képmása előtt, és megnevezhetetlen vágyakozástól eltelve keservesen sírt.

...aztán egy kicsi, tiszta láng gyulladt fel Myramar lámpásában...

A Messzeség Királysága

Mikor Mantaó, az éhenkórász-király a sivatagba ért, süvítés támadt a levegőben, és három borzasztó démon jelent meg előtte. Az elsőnek óriási feje volt, de végtagjai nem, és száz kíváncsi szemmel figyelt minden irányba. A másodiknak száz lába volt és visszataszító gyorsasággal szelte a homokot, a harmadiknak meg száz keze volt, amik a puszta levegőt markolásták.

„Kövess engem”, mondta az első, „és akkor mindent megláthatsz, ami égen s földön szemügre vehető!”

„Száz külső szem sem láthatja, amit a belső lát”, mondta Mantaó.

„Gyere velem”, szólta a második, „akkor elérhetsz mindent, amit csak szemed meglát!”

„Bármennyi láb is csak oda mehet, ahova a lótuszvirág szálai húzzák”, válaszolta neki Mantaó.

„Add a kezed”, kérte a harmadik, „és száz kezed lesz; mindent megragadhatsz, ami után csak vágyakozol!”

„Semmire nem vágyom, csak egy láthatatlan koronára”, volt Mantaó válasza.

Akkor a démonok felismerték, hogy ez Mantaó, az éhenkórász-király, aki magában hordozza az élet titkait. Felüvöltöttek dühükben és mélyre ásták magukat sivataguk homokjába.

Mantaó egyedül maradt majmával a végtelen sivatagban és nem ismerte annak határait. Nem tudta, melyik úton menjen, valami nem megnevezhető magányosság telepedett rá és megadóan leeresztette fegyvereit. De amikor felnézett, hogy mégis keressen valami utat, egy angyalt látott maga előtt - és most először nézett szembe Mantaó, az éhenkórász-király saját angyalával.

„Pihend ki magad, Mantaó, én éhenkórász-királyom”, szólalt meg az angyal, „fáradt vagy a hosszú úttól. Holnap lesz földi vándorlásod utolsó napja és meg kell keresned a szent hegyedet.”

„Hogyan fogom megtalálni?” kérdezte Mantaó.

„Vezetni foglak”, mondta az angyal.

Az éhenkórász-király erre lefeküdt a sivatag homokjára és elaludt, az angyal meg mellette állt és őrködött Mantaó, meg a majma felett.

...és utolsó földi éjszakáján Mantaó, az éhenkórász-király hosszú évek után, álmában újra megpillantotta a Messzeség Királynőjét...

Másnap az angyal elvezette Mantaót és a majmot Tibet fennsíkjára. Sötét lett, mire felértek.

„Látod, beesteledett, Mantaó, éhenkórász-királyom”, mondta az angyal, „és itt vagy megint, gyermekkorod kunyhója előtt. Szétesett, romba dőlt az elmúlt évek súlya alatt, de megyek, és a csillagok fölött felépítem neked újra.”

Ezzel az angyal magára hagyta.

Mantaó lehajolt Tibet földjéhez, és ivott a kristálytisza hegyi forrásvízből, a majom is vele. Gyerekkori kunyhója szétesett ugyan, de gyermekora forrása ugyanolyan tisztán, ragyogóan és változatlanul rohant le a magas hegyek közül, mint egykoron.

Mikor teleitta magát a gyermekkori forrásból, elfordult a Földtől és elindult felfelé szent Lischanna hegyére, ugyanarra a hegyre, ahova egyszer a furcsa, hegyes sipkájú öregembert kísérte utolsó útjára. Mind magasabbra és magasabbra hágott, de a szent hegy csúcsát jég és örök hó fedte, és az egész alatta levő világ ködbe burkolózott. Akkor érezte Mantaó, hogy elhagyja végső ereje, a kismajom is fázott a karján és halkan sírni kezdett.

„Hát akkor meghalunk együtt, testvérekem”, mondta Mantaó, „ahogy együtt is éltünk és róttuk utunkat ezen a Földön.”

„Meghalni - ez a völgyek nyelvének szava, de ti a hegyekben vagytok”, szólalt meg egy hang mellettük.

Összeszedte magát erre Mantaó, és még utoljára a majmocska fölé tartotta pajzsát.

A hóból és a jégből kivirágzott egy hatalmas lótuszvirág, és puha szirmaival körülölelte Mantaót, az éhenkórász-királyt, meg kicsi majmát. Fájdalom és hang nélkül süllyedt földi testük a lótuszvirág kelyhébe, és beleolvadt annak lényiségébe. Új, ragyogó testükben léptek az éj csillagszönyegére, és belső szemeik meglátták - túl minden lélegzőn és élőn - a Magasztos örök városának topáz tornyait és kapuit.

Még egyszer, utoljára lepillantott Mantaó az elhagyott Földre. Mélyen maga alatt látta az Kialudt Lámpák Városát. Hallotta, ahogy lent az emberek a nevét kiáltozták, és kis, tiszta lángokat látott kialudt lámpásaikban életre kelni. A legszebben azonban a táncosnő, Myramar lámpása égett, és az emberek egymás után gyújtották meg lámpáikat a Bráhma képmása előtt álló lámpásából. Az állatokban is világolt egy kicsiny fényecske, és olybá tűnt, mintha kékes szentjánosbogarak lennének, szőrbe és tollba öltözve.

Akkor letérdelt Mantaó, az éhenkórász-király az éj csillagszőnyegére és a Magasztoshoz fohászkodott.

Az éjszaka csillagszőnyege, és a Magasztos örök városa között most egy fényes part vált láthatóvá: ez volt a Messzeség Királysága. A bejáratánál állt az angyal, és Mantaó gyermek-kora kunyhóját építette újjá - egy különös hegyes sipkás öregember segített neki. Egy anya, aki valaha a Földön pária volt, és akin a pestisen kívül senki sem könyörült meg, várta gyermekét, és egy majománya is integetett a legmagasabb pálma tetejéről.

A Messzeség Királynője kimondhatatlan szépsége teljében várta királyát babérokkal átfont szent rózsáligetében.

„Mantaó, szerelmem, Mantaó, én éhenkórász-királyom! Felépítetted tagjaimat gondolataiddal, dolgoztál testem szövédéken, és drágakövekkel díszítetted diadémomat magányos vándorutad során. Most megint egyek leszünk hosszú időre, míg újra el nem indulsz, hogy pajzsodat emelhesd minden lélegző fölé, hogy aztán ismét visszatérj hozzám, az öröklétbe. Hadd tegyem fel láthatatlan koronádat, amit senki sem pillanthatott meg a Földön. Látod, ez az én koronám, amit te díszítettél, mert én te vagyok, Mantaó, szerelmem, én éhenkórász-királyom.”

Akkor Mantaó letette pajzsát és kardját Bráhma oltárára, babér és rózsza közé, a Messzeség Királynője meg fejére csókolta kettejük koronáját. Az elapasztott könnyek voltak a gyémántok, a vér, amit pajzsával védelmezett, vöröslő rubincseppként függött a diadémon, és a kialudt, de újra meggyújtott lámpások fénye szikrázott benne. De a legszebb drágakövet egy kis majom ajándékozta, aki újra ifjonti örömmel játszadozott a lábainál.

...ekkor megértette Mantaó, mi a boldogság, és messzesége királynőjének ölébe hajtotta fejét...

Látjátok, ez Mantaó, az éhenkórász-király története. Öreg és ünnepélyes történet, sok-sokezer éve már, hogy megesett. De ne gondoljátok, hogy ez hosszú idő. Nem tűnik-e úgy, mintha Mantaó, az éhenkórász-király csak ma születne meg a lótuszvirágban? Nem ma volt-e, hogy szállt Tibet hegyeiből India csodás földjére, a Kialudt Lámpák Városába, hogy lángoló kardját emelte Amaranth hercegnő serege ellen, és pajzsát tartotta Myramar táncosnő és a kismajom fölé? Nem ma van az is, hogy az angyal felépítette gyermekkorának kunyhóját a csillagok fölötti világban, és hogy fejét a Messzeség Királynőjének ölébe hajtotta?

Igen; ma is, és mindig, újra meg újra kiküldi a Magasztos pajzshordozóit, hogy pajzsukat tartsák minden lélegző fölé, és bejárják magányos útjukat, mint Mantaó, az éhenkórász-király.

A Halál és a kisleány

Élt egyszer egy kisleány, aki mindig nagyon magányos volt. „Különös gyermek”, mondták a nagyok - „buta és nem szereti a lármát”, mondták a kicsik és ezért senki sem játszott vele. Biztos azt gondoljátok, hogy emiatt nagyon unalmas és szomorú élete volt ennek a kisleánynak. Hát, egy kicsit szomorú volt ugyan, de unalmas nem, mert a kisleány sohasem unatkozott. Mindig sok gondolat jött hozzá látogatóba, ő látta is ezeket a gondolatokat és beszélt velük, mintha élőlényként előtte állnának. Szavak nélküli beszélgetés volt ez, amit mindenki ismer, akihez gondolatok járnak látogatóba.

Azok a gondolatok, akik a kisleányt meglátogatták, nagyon különbözőek voltak, és egész különféleképp voltak öltözve is, már ha egy gondolatról lehet egyáltalán ilyesmit mondani. Voltak közöttük szürke ruhás szomorúak, örömteliek rózsaszínben, arany csillagokkal, pirosak és vidámak, akik pofákat vágtak és kékek, akik mesés országokról tudósítottak és kiknek szemei mindig a messzeséget fürkészték. Nagy csend kell legyen valaki körül, ha ennyi sok gondolat látogatja, ezért a kisleány legszívesebben teljesen egyedül kiment a falu temetőjébe és leült a sírok közötti magas fák alá. A kisleány név szerint ismerte mind a sírokat és valóban érdekes volt megfigyelni, melyik sírnál melyik gondolat jött látogatóba, és melyik sírnál maradtak el a gondolatok. Mintha nem igazán tetszene nekik ott valami...Tanulságos és szórakoztató volt azt is megfigyelni, melyik sírnál mit mondtak a látogatóba érkező gondolatok. Mondandójuk nem minden esetben volt hízelgő a sírban nyugvóra nézve, de a kisleány ebből tájékozódott, hogy melyik sírnál lehet a legjobban üldögelni és a gondolatokkal társalogni.

Nos, amikor egyszer a kisleány megint a temetőben üldögélt és színes gondolatai látogatását fogadta, egy fekete lepelbe öltözött alak lépdelt át a sírok fölött és jött oda hozzá.

„Te is gondolat vagy?” kérdezte a kisleány, „sokkal nagyobb vagy bármelyik gondolatnál, aki meg szokott látogatni és olyan szép is vagy, mint az én gondolataim közül egyik sem.”

A fekete lepelbe burkolt szépséges alak letelepedett a kisleány mellé.

„Túl sokat kérdezel egyszerre. Én valóban gondolat vagyok, de talán egy picivel több annál. Egyáltalán nem könnyű megmagyaráznom, pedig szívesen megtenném.”

„Ne fáradj miattam”, mondta a kisleány, „nem feltétlenül szükséges, hogy értsenek, az is nagyon szép, hogy nézhetlek. De nagyon szeretném tudni, hogy hívnak. Az én gondolataim mindig elárulják, mi a nevük és az nagyon szórakoztató.”

„Én a Halál vagyok”, mondta a szépséges alak és nagyon barátságosan nézett a kisleányra. Egyszerűen meg kellett bízni a Halálban, ha az ember a szemébe nézett, mert szép és jószágos szemei voltak - ilyen szemeket a kisleány még soha nem látott. Nem is ijedt meg. Csak nagyon meglepődött és elcsodálkozott, és csaknem örült, hogy ilyen nyugodtan üldögehlhet a Halál mellett.

„Tudod”, szólalt meg, „vicces, hogy az emberek mindig félnek, mikor rólad beszélnek, pedig te annyira kedves vagy. Szívesen játszanék veled. Senki sem akar velem játszani.”

...és a halál leült játszani a kisleánnyal - mint amikor két gyermek egymással játszik - a temetőben a sírok között...

„Építsünk Eget és Földet”, mondta a kisleány, „remélhetőleg értesz hozzá. Csináljuk az Eget világos kavicsokból, a Földet meg sötétekből. Te csak keress szorgalmasan kavicsokat.”

A Halál keresgélte a kis köveket és nagyon igyekezett, hogy a kisleány megelégedésére tegyen.

„Már elég kövünk van”, szolt a kisleány, „úgy látom, nagyon szépen tudsz játszani. Akarod az eget építeni, én meg a Földet, vagy fordítsuk meg? Nekem mindegy. Azt választhatod, aminek jobban örülsz. Megengedem.”

„Nagyon köszönöm neked”, mondta a Halál, „de tudod, én nem vagyok már gyerek és nem igazán értek ehhez úgy, ahogyan kéne. Te még gyerek vagy; építsd fel Egedet és Földedet magad. De mindkettőnél segítek neked.”

„Kedves tőled”, válaszolta a kisleány, és építeni kezdte az Eget, meg a Földet a színes kavicsokból. A halál nézte, hogy dolgozik és segített neki.

„Most figyelj”, szolt a kisleány, „itt az Ég és ebben lakik a Jóisten, ez meg a Föld, ahol én lakom. Mármost neked is kell egy lakás. De hát én nem is tudom, hogy te hol laksz?”

„Én Ég és Föld között lakom”, mondta a Halál, „mert hisz’ az emberek lelkét kell a Földről az Égbe vezetnem.”

„Tényleg”, bólintott rá a kisleány, „akkor világos és sötét kövekből csinálunk neked lakást. Szép lakás lesz, majd meglátod.”

A Halál örvendezett, és nézte, amíg a kisleány a lakását építette.

„Figyelj csak”, szolt a kisleány, „épp most mondtad, hogy az emberek lelkét vezeted a Földről a Mennybe. Mesélj erről nekem egy kicsit - hogyan csinálod és egyáltalán, miért kell meghalnunk? Nem futhatunk át egyszerűen a Mennyszigetbe?”

Alighogy a kisleány ezt a kérdést feltette, megszólalt az esti harangszó.

„Hallod a harangokat?”, kérdezte a Halál, „tudod, az emberek lelkével úgy van ez valahogy, mint a harangokkal. Minden ember lelke egy harang, és hallod őket szólni - ha igazán odafigyelsz - szomorúságukban és vidámságukban. Némelyiküknél ez a hang már csak egész halk, s ez nagyon rossz. Ha én egy embert meglátogatok, akkor annak a lelkében estére harangoznak - én aztán felakasztom a harangot az Égben és ott szól tovább.”

„És mind össze-vissza zeng-bong? kérdezte a kisleány, „az biztos nem valami szép, hiszen mindegyiknek más a hangzása. Gondolom, nem lehet kellemes a Jóistennek állandóan hallgatni.”

„Hát, ez igaz”, ismerte el a Halál, „de tudod, a harangok addig járnak vissza a Földre, és annyi-szor lesznek újraöntve, míg valamennyi megtalálja a saját, igazi hangzását és összességükben is harmonizálnak. De míg ez be nem következik, nekem kísérnem kell az emberek lelkét a Föld és Ég között.”

„Nagyon sajnállak”, mondta a kisleány, nagyon fárasztó munka lehet. De figyelj; majd csak jobb lesz és akkor már nem is lesz dolgod, és akkor majd újra olyan szépen fogunk játszani egymással, mint most.”

A Halál bólintott és szemei a messze-messze távolba révültek.

„Elkészült a lakásod”, mondta a kisleány, „csinos lett, ugye?”

„Nagyon csinos”, mondta a Halál, „köszönöm neked. De későre jár és haza kell menned. Jó volt veled játszani.” Ezzel a Halál kezét nyújtott a kisleánynak.

„Hát akkor jó estét”, búcsúzott a kisleány, és pukedlizett, „nem akarsz egyszer meglátogatni? Olyan sokat vagyok egyedül.”

„De igen”, válaszolt a Halál, „hamarosan meglátogatlak, mert annyira egyedül vagy.”

Nemsokára a kisleány nagyon beteg lett és mindenki biztos volt benne, hogy meg fog halni. Az emberek szomorúak voltak, mert mindig szomorúnak tudták, ha valaki meghal, különösen, ha ez a valaki egy gyerek, aki előtt még ott áll az egész élet... szokták mondani. De hát ez egy különös gyerek volt, akit a nagyok nem értettek és akivel a kicsik sem szerettek játszani. Végül jobb is volt így.

Amikor megszólalt az esti harangszó, a Halál belépett a kisleány szobájába.

„Kedves tőled, hogy eljöttél meglátogatni”, mondta a kisleány.

„Estére harangoznak”, szolt a Halál és leült az ágy szélére.

„Ó, igen”, emlékezett a kisleány, „erről meséltél nekem olyan szépen, mikor együtt Eget, meg Földet építettünk. Akkor biztos azért jöttél, hogy elidd lelkem harangját. Remélem, szépen szól majd, és a Jóisten nem mérgelődik.”

„A Mennyben nagyon vágnak már egy tiszta harangra”, válaszolta a Halál, „ezért kértek meg, hogy jöjjek el hozzád.”

„Szóval, akkor meg kell halnom?” kérdezte a kisleány.

„Nem kell ezt így nevezned”, mondta erre a Halál, „nézd csak, egészen egyszerű a dolog; az ajtóban áll két angyal és ők felvezetnek az Égbe, a Jóistenhez.”

„Én nem látom az angyalokat”, mondta a kisleány.

„Majd a karjaimba veszek, és akkor egyből meglátod őket”.

És akkor a Halál a karjaiba vette a kisleányt, aki - amint a Halál karjában volt - azonnal meglátta a két fényességes, fehér ruhás, ragyogó szárnyú angyalt, és azok a szárnyak felvezették az Égbe, a Jóistenhez. A kisleány haranglelke megszólalt és régen nem hallottak már a Mennyben ennyire tiszta esti harangszót.

Az Égben nagyon szép volt minden, és a kisleány sem volt már furcsa, különös gyerek, mert a nagy angyalok megértették, a kicsik meg játszottak vele. A Jóisten is módfelett elégedett volt és örült, hogy ennyire tiszta harangot kapott. A kisleány csak azt találta szomorúnak, hogy a Halálnak a Földön kellett maradnia. Egyszer, amikor lepillantott, látta a temetőben álldogálni, hát odabíccentett neki.

„Hallod, amit innen fentről kiabálok neked?”, kérdezte a kisleány.

„Igen”, válaszolta a Halál, „és nem is kell annyira kiabálnod, mert számomra annyira közel vannak egymáshoz Ég és Föld, mint amikor együtt a kövekből építettük.”

„Örülök neki”, mondta a kisleány, „csak az a kár, hogy már nem játszhatok veled. Most már senki sem játszik veled. Ne legyél nagyon szomorú emiatt, hallod?”

„Nagyon jó volt, hogy játszottál velem”, válaszolta a Halál, „és ha majd valamikor elszomorodom, akkor meghallom fentről a lelked csilingelését, és újra örülök, mert egyszer egy gyermek játszott velem.”

„Igen, tedd ezt”, szolt a kisleány, és szeretné neked még valami gyönyörűt mondani, amit a nagy angyalok meséltek. A nagy angyalok azt mondták, hogy egyszer majd eljön az az idő, mikor összhangban zeng az összes lélek harangja, és minden ember gyermekjátékokat játszhat majd a Halállal.

Megemlékezés

A híres anatómusnak, a régi egyetem pszichológiai intézete vezetőjének gyászszertartása mindinkább az akadémiai körök által a nagy eltávozott érdemei előtt kinyilvánított megindító hódolattá lényegült át. A koszorúkkal és selyemszalagokkal teleaggatott katafalkot babér, meg virágok borították, és égő viaszgyertyák övezték, előtte pedig selyemvánkoson díszelgett az összes kitüntetés, amit a tudós kutató jogos büszkeséggel viselt ennek előtte. A ravatal mindkét oldalán kivont karddal a testületek tisztségviselői álltak, a hozzátartozók mellett teljes díszben az egyetem tanácsa foglalt helyet, valamint az összes professzor a főiskoláról, és a hatóságok képviselői. A pap éppen befejezte szívhez szóló beszédét:

„Kiváló ember volt, és kiváló tudós”, jutott a végére, „azért lehetett az egyik, mert a másik is volt, hiszen a nagy kutató egyben nagy embert is jelent. A legnagyobbak egyikének ravatala előtt állunk, szomorúsággal lelkünkben, mert ő elhagyott bennünket. De ezzel együtt sem szabad jajonganunk és gyászolnunk, hisz’ ez a nagy eltávozott nem halt meg; tovább él ő, és munkában gazdag életének teljes fényében áll immáron Isten trónusa előtt, ahogyan az írva vagyon: »...mert megnyugosznak fáradozásuktól és cselekedeteik követik őket...«”

Mindenki elfogódottan hallgatott és senkinek sem tűnt fel, hogy a pap szemmel láthatóan elfeledkezett egy csekélysegről, hogy ugyanis a nagy eltávozott - aki feltehetőleg most épp Isten trónusa előtt áll - egész életében azon a véleményen volt, miszerint Isten nem is létezik. De hát ilyen csekélységet a gyászbeszédeknel legtöbbször elfelejtnek.

Ezután az egyetem rektora emelkedett szólásra - vastag hivatali aranyláncával a nyakában - és remegő hangon, meleg szavakkal búcsúztatta híres kollégáját.

„Mindenkor öreg alma materünk díszé volt, ékessége a tudománynak, aminek egész életét szentelte. Mindannyiunk példaképe ő, és azoké is, akik majd utánunk jönnek, mert neve örök időnkig fog arany betűkkel ragyogni az emberi kultúra márványtábláján. Ezekben a komor és ünnepélyes pillanatokban szelleme túlradó bőségéből csak egy morzsányit vagyok képes kiragadni; csak utalnék arra, mily fáradatlanul halmozott bizonyítást bizonyításra számlálatlanul sok állatkísérlet során. Be sem látható, micsoda hallatlan perspektívák nyíltak meg az orvostudomány ezen teljesen új tényei által a szenvedő emberiség és a tudomány, mint olyan előtt. Csak iparkodhatunk a hatalmas kutató nyomdokain, aki ily utakat mutatott nekünk. Mi, és az őt csodáló akadémiai ifjúság, kiknek az igazi emberség felé vezető útján vezére volt, hamvai előtt fogadjuk, hogy folytatjuk és kiteljesítjük életművét az európai tudomány üdvére és szeretett hazánk dicsőségére. Nagy eltávozottunk nem szenvedett hiányt méltó elismerésben, s mint azt köszönettel megállapíthatjuk, a legmagasabb helyről is osztályrészül jutott a kegyes jóindulat megnyilvánulása (minden ámuló pillantás a selyempárnákra tapadt, a jó pár fontot nyomó rendjelekre). Igen, még röviddel halála előtt az öröm érte, hogy „excellenciás úr” megszólítással járó rendes titkos orvosi tanácsossá nevezték ki, s ez olyan megtiszteltetés, amit rajta keresztül egész iskolánk magáénak tudhat. De bármekkora is volt hírneve életében, még dicsőbb lesz emlékezete örök időkre, és mi, aki gyászoljuk, tiszta szívünkől kívánjuk neki, hogy a munka utáni pihenés legyen osztályrésze, és kedvére andaloghasson az asphodelus-mezőkön minden idők legnagyobb elméivel, kik közé munkássága emelte. Hadd zárjam beszédemet én is az előző búcsúztató szavaival: »...és cselekedeteik követik őket...«”

Mindenkit eltöltött az áhítat, részben az európai tudomány, részben őkegyelmessége prédikációja okán. A magnifikus rektor csak azt a csekélységet hagyta figyelmen kívül, hogy az európai tudomány az asphodelus-mezőket mesének tartja, az elmúlt idők nagyjairól meg azt állítja, hogy azok kémiai alkotóikra estek szét. De hát ezek csekélységek, és a manapság szokványos képzés előjoga, hogy egy görög szót használjon arra, ami mögött nincs egyéb gondolat. Mert ha lenne... ó Istenem, hová juthatna mai civilizációnk, meg az európai tudomány!

Az állam képviselője kifejtette, hogy az elhalálozott a modern államiság oszlopa volt, a város képviselője meg közölte a magisztrátus egyhangú határozatát, miszerint utcát neveznek el a nagy halottról. A gyermekkórus elénekelt egy dalt. Régi dal volt egy régi korból, más emberek írták, más beállítottsággal és különösen hatott a mai napon elzengett dicséretetek után. Nagyon halkán, idegenül, szinte földönkívülien szállt a légen át: „mi lesz majd, mi lesz majd, ha megérkezünk Szálembe, az arany utcák városába...”

Aztán a koporsót elnyelte a föld.

--- --- ---
--- --- ---

A halott egész idő alatt ott állt mellettük. Úgy tűnt neki, mintha nem sok minden változott volna. Csak arra emlékezett, hogy egy nagy, fényes ragyogást látott, aztán minden újra ugyanolyan lett, mint egyébként, és alig jutott a tudatáig, hogy meghalt. Csak minden könnyebb lett körülötte, semmi súly többé, semmi anyagiság. Nagy csodálkozás vett rajta erőt - tehát csakugyan létezik élet a halál után, a régi tudománynak igaza volt, és az új tévedett. De hát szebb volt ez így, és nagyon megnyugtató, bár kezdetben nagyon kínoztta, hogy senkivel sem tudott beszélni, hogy sem a hozzátartozói, sem a kollégái nem vették észre, mennyire közel van hozzájuk. Mindazonáltal vigasztaló volt hallgatni, ahogy annyira hihetően beszéltek Isten trónusáról, meg az asphodelus-mezőkről. Persze a cím meg a rendjelek hiányoztak neki, és nem tűntek már megfoghatónak. De azért még a nagy tudós volt, a híres kutató, nem? Hát nem azt mondja az Írás: »...és cselekedeteik követik őket...«?

Egyedül maradt, és a tér körvonalai lassan elsötétülve beleolvadtak a tértelenségbe. Nagy csend lett, csak a távolból hallatszott az elhaló dal néhány foszlánya: „...ha megérkezünk Szálembe, az arany utcák városába...”

Hát az most eljön, talán azonnal. Nagy feszültség töltötte el, de ebben a feszültségben volt valami félelem, valami elmondhatatlan, valami egész lényét betöltő, nagy, tétova kérdés. Közben annyira sötét lett, hogy semmit sem lehetett már látni.

Aztán kivilágosodott, és egy angyal állt előtte. Tehát ez is létezik. Akkor Istennek is kell lennie, meg a sok halottnak, akik éltek valaha, meg az égi Jeruzsálemnek is. Milyen szép is mindez! De az angyal nagyon komornak és szomorúnak látszott.

„Hová akarsz menni?” kérdezte.

„A Paradicsomba.”

„Gyere” mondta az angyal.

Nagy, sötét kapuk tárultak fel hangtalanul és beléptek egy metszően megvilágított terembe. A falak vérvörösek voltak és a padlón számtalan megcsontított állat gubbasztott reszketve. Széttrancsírozott tagjaikat a halott felé nyújtották és megvakított, kioltott szemekkel néztek rá. Sor sor után, a végtelenbe nyúlóan.

„Itt vannak a szukák, akiknek élő testéből hasítottad ki kölyküket. Hát nem voltak-e neked is gyerekeid, akiket szerettél? Ha majd a gyerekeid meghalnak, és apjukat keresik a Paradicsomban, hát itt megtalálják. Ez az a Paradicsom, amit magadnak alkottál. Itt vannak a macskák, kiknek hallását a legszörnyűbb kínszavakkal ronszoltad szét. Isten olyan finom hallással ajándékozta meg őket, hogy az a teremtés csodája. Mást se fogsz hallani, mint azt. Itt vannak a nyulak és a majmok, akiknek elvettek szemük világát. Isten azért adta nekik, hogy lássák a Napot. Nem láttad te is a Napot egész életeden keresztül? Ezentúl nem fogsz mást látni, mint ezeket a megvakított és kioltott szemeket. Tovább vezesselek? Ez egy hosszú, nagyon hosszú sor...”

„Ez rettenetes”, mondta a halott.

„Az”, válaszolta az angyal.

„Hát ezek az állatok is élnek tovább?” kérdezte a halott.

„Ezek az állatok Istennél élnek tovább”, mondta az angyal, „te nem jutsz oda, mert előtted állnak, hogy bepanaszoljanak, és nem engednek át. Amit itt látsz, ez az egykori képmásuk, ez a te műved, ez veled marad. Minden elszenvedett kínjukat magadon fogod megtapasztalni, mígnem újra leszületsz majd a Földre, hogy vezekelj. Hosszú út lesz, és szomorú. De nem csak ők lesznek útitársaid, van még egy másik is, nézd, itt áll előtted, műved legközepe!”

A halott felnézett és egy iszonytató kísértetet pillantott meg, emberi arccal, véres-mocskos lepelbe burkoltan, késsel a kezében.

„Ez a legborzalmasabb, amit valaha is láttam”, mondta a halott és olyan iszonyt érzett, mint még soha. „Ki ez a rettenet? Ezt is mindig látnom kell?”

„Ez te vagy”, válaszolta az angyal.

„De a tudomány?” kérdezte amaz félénken, „hát nem szolgáltam? Nem tartozom-e a legnagyobb elmék közé, még ha el is követtem ezeket a dolgokat?”

„A legnagyobbak testvérei voltak az állatoknak, s nem hóhérai”, mondta az angyal, „ők hátat fordítanak neked, ha valaha is a közelükbe merésznél kerülni. De te nem is jutsz a közelükbe. Te egy nulla voltál, nem pedig nagy elme. Te magad is tudtad, hogy egy nulla vagy, tudtad, hogy semmi nem jut az eszedbe, és ezért csináltad - hiúságból - mindezeket a borzalmakat, abban a reményben, hogy a véletlen esetleg feltár előtted valamit a természet titkaiból, ha kicsikarod tőle. Ehhez jött még a fejletlen lelkek gyilkolási kedve és uralkodni-vágyása. Látod mindezt? Tisztán megfigyelheted a tükörképeden; hüen felrajzolta minden vonásodat. Maradj vele, mosd ki szennyest és véres ruháját, míg fehér nem lesz, mint a hó! Eltarthat ezer évig, talán tovább is. Maradj vele, hisz nem tudsz tőle elmenekülni. Ő a társad, Istennek ezek a megnyomorított teremtményei pedig a Paradicsomod!”

„Ez mind igaz”, mondta a halott, „de ha úgy is gondoltam és úgy is tettem, mégis csak eljutottam egy felismeréshez. Hát nem áll ki értem a tudomány?”

„Felismerést bűn árán?” kérdezte az angyal. „Régen voltak a tudománynak felismerései, mikor még templom volt. Megmutatom neked, hogyan néz ki ma a tudományotok.”

Csúnya sárga fény villant fel és a halott egy bolondot látott a földön ülni, aki véres kezekkel kártyavárat épített. Egy szélhócska felfújta a kártyákat, mire a bolond újra felépítette, és kezdődött előről...

„Ez minden?” kérdezte a halott és segélykérően kapaszkodott az angyal lepelébe.

„Ez minden”, mondta az. „hát nem tanítja a tudományotok azt is, hogy nincs Isten és nincs bűnhődés és nincs élet sem a halál után? Most mennem kell, te meg maradj a Paradicsomodban.”

A halott egyedül maradt a Paradicsomában és nézte minden órában, nap mint nap, évről évre. Ez voltaképpen nem is mérhető idővel, mindenesetre tudományosan nem, pedig hát az az egyedül mérvadó, nem? Messzi távolból halkán hallatszott egy elmúlt kor régi dala, alig észlelhetően és visszhangosan: „mi lesz majd, mi lesz majd, ha megérkezünk Szálembe, az arany utcák városába...”

Talán mégis csak jelent ez a dal valamit, hiszen mindannyiunknak meg kell egyszer halni. De hát ki gondol erre ma, a felvilágosult európai tudomány korában?

Az újságok hosszú hasábokon búcsúztatták a híres, nagy kutatót és tudóst, őexcellenciáját, a rendes titkos orvosi tanácsost, kinek halála pótolhatatlan veszteséget jelent a tudomány számára, ám kinek nevét örök időkre megőrzi majd az emberiség történelmének dicsőségtáblája, pompázatos jeleként haladott kultúránknak, és emlékműként az eljövendő nemzedékek számára, mint az előttük járók egyik legjobbját. Tisztelegjünk a nagy halott előtt!

Igen, »...mert megnyugosznak fáradozásuktól és cselekedeteik követik őket...«

.oOo.